

Los glaciares europeos han perdido un 25% de su superficie en 30 años

Un estudio de la ONU revela que el calentamiento acelera el retroceso en los Pirineos

RAFAEL MÉNDEZ - Madrid

EL PAÍS - Sociedad - 29-08-2005

Los glaciares europeos han perdido un 25% de su superficie en 30 años, según el estudio *Fluctuaciones de glaciares*, publicado este mes por el programa de medio ambiente de Naciones Unidas (UNEP, en sus siglas inglesas). El estudio, realizado tras medir el espesor, la longitud y la superficie de 546 glaciares de 20 países destaca que desde 1850 los glaciares europeos perdieron un 60% de su superficie y que el ritmo se aceleró en los últimos 30 años, coincidiendo con el aumento espectacular de las emisiones de gases de efecto invernadero. Los glaciares pirenaicos retroceden más rápidamente. En 1894 había 1.779 hectáreas glaciares en el Pirineo español; 608 en 1982, y actualmente no llega a 300, según otro estudio. "Los glaciares son un excelente indicador, un espejo para ver el cambio climático porque un pequeño aumento de temperatura comienza a fundirlos. La gente no visualiza lo que supone un aumento de un grado de temperatura, pero si ve el retroceso de un glaciar en una fotografía puede comprender la magnitud del cambio climático", explica Michael Zemp, del Servicio Mundial de Control de Glaciares de la Universidad de Zúrich. Este departamento colabora con la UNEP para actualizar cada cinco años el estado de los glaciares del mundo. La universidad recibe datos de centenares de glaciares y elabora una media con 30 glaciares representativos de nueve zonas del mundo.

Zemp explica que los glaciares europeos "perdieron un 35% de su volumen desde mediados del siglo XIX hasta hace 30 años y un 25% desde entonces a un ritmo acelerado que nunca se había visto". El estudio señala que "con una previsión razonable del calentamiento atmosférico, muchos glaciares podrían llegar a la total desglaciación en décadas, dejando sólo algo de hielo en los picos más altos" y en las zonas bajo la ladera, pero no en la lengua en sí.

Zemp explica que estas observaciones son coincidentes con el cambio climático producido por la acumulación de gases de efecto invernadero, especialmente CO₂. El estudio da los datos más detallados para Europa (donde hay registros más antiguos de la extensión de los glaciares), pero añade que "el continuo retroceso de los glaciares desde hace más de un siglo es evidente en cualquier parte del mundo".

1,2 metros menos al año

Sólo entre 2002 y 2003 los 30 glaciares empleados como testigos perdieron 1,2 metros de espesor. Desde 1980, han perdido unos ocho metros. Los científicos prefieren usar el espesor a la superficie porque depende menos de factores como la pendiente o la posición del glaciar.

El estudio de la universidad suiza analiza el estado del glaciar de la Madaleta, en el Pirineo aragonés. Entre 2002 y 2003, perdió 1,1 metro de espesor. Zemp explica que los glaciares como los españoles, pequeños y a no demasiada altura, son los primeros en notar el calentamiento: "Hay glaciares enormes en Noruega en los que ahora empieza a verse el efecto del clima de hace 20 años, que tardan mucho tiempo en reaccionar, en deshelarse, pero los pirenaicos van muy rápido", según Zemp.

El responsable en España de esta red de vigilancia mundial de glaciares es Eduardo Martínez de Pisón, catedrático de Geografía Física de la Universidad Autónoma de Madrid. Martínez de Pisón realizó en 2004 un estudio junto a miembros de la organización ecologista Greenpeace. El estudio revela que los glaciares de la vertiente pirenaica española pasaron de 1.779 hectáreas en 1894 (tras un periodo más frío de lo normal) a menos de 300 en la actualidad.

(El País, 29.08.05)

25 % minder gletsjers op 30 jaar tijd

Volgens een studie van de VN zorgt de opwarming van de aarde voor het sneller smelten van de gletsjers in de Pyreneeën.

Volgens een studie die werd uitgevoerd voor het milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP) dat deze maand gepubliceerd werd, is het Europese gletsjersoppervlak in 30 jaar tijd met 25 % afgenomen. Dikte, lengte en oppervlakte van 546 gletsjers in 20 landen werden gemeten, waarna de conclusie luidt dat de Europese gletsjers sinds 1850 al 60 % van hun oppervlakte verloren en dat het tempo waarbij dit gebeurt in de laatste 30 jaar enorm versneld is door de spectaculaire stijging van het broeikas effect. De gletsjers in de Pyreneeën smelten nog vlugger. In 1894 bevatten de Spaanse Pyreneeën nog 1.779 hectaren ijs, in 1982 was dit al teruggelopen tot 608 hectaren en nu zijn het er, volgens een andere studie geen 300 meer. "De gletsjers zijn een goede graadmeter, een spiegel die ons de klimaatwijziging voorhoudt omdat een kleine temperatuurstijging al genoeg is om hen te doen smelten. De mensen zien niet wat een graad meer of minder betekent, maar als men hen foto's toont van een smeltende gletsjer kunnen ze de omvang van het probleem wel begrijpen", zegt Michael Zemp van de WGMS, de afdeling van de universiteit van Zurich die sinds 1986 wereldwijd metingen aan gletsjers coördineert. Samen met de UNEP actualiseert deze afdeling elke vijf jaar de staat van de gletsjers wereldwijd. De universiteit ontvangt gegevens van honderden gletsjers en verwerkt een gemiddelde van 30 representatieve gletsjers uit negen verschillende zones.

Volgens Zemp "hebben de Europese gletsjers sinds het midden van de 19de eeuw tot 30 jaar geleden 35 % van hun omvang verloren, terwijl er sindsdien nog eens 25 % ijs gesmolten is, een nooit eerder gezien tempo". De studie toont aan dat "rekening houdende met een redelijke voorspelling van de opwarming van de aarde, veel gletsjers binnen enkele tientallen jaren bijna volledig kunnen weggesmolten zijn, met enkel nog hier en daar wat ijs op de hoogste toppen" en in de gebieden onder de helling, maar niet op de gletsjertong zelf.

Deze waarnemingen vallen samen met de klimaatwijziging die door steeds meer broeikasgassen (vooral CO₂) veroorzaakt wordt. De studie geeft de meeste informatie over Europa (waar de oudste waarnemingen over de uitgestrektheid van gletsjers werden opgetekend), maar voegt eraan toe dat "ze al meer dan een eeuw overal ter wereld blijven smelten".

1,2 meter minder ijs per jaar

De 30 representatieve gletsjers verloren alleen al tussen 2002 en 2003 1,2 meter van hun omvang. Sinds 1980 raakten ze ongeveer 8 meter kwijt. De wetenschappers verkiezen het gebruik van de omvang boven het oppervlakte omdat die minder afhankelijk is van factoren zoals de helling of de plaats van de gletsjer.

De studie van de Zwitserse universiteit bestudeert de staat waarin de gletsjer van de Madaleta in de Aragonese Pyreneeën zich bevindt. Tussen 2002 en 2003 verloor die 1,1 meter van zijn omvang. Volgens Zemp zijn het vooral de kleine, niet al te hoge gletsjers, zoals de Spaanse, die het eerst de gevolgen van de opwarming voelen: "In Noorwegen zijn gletsjers van enorme afmetingen die nu pas het effect van 20 jaar klimaatwijziging beginnen te voelen en trager smelten, maar in het Pyreneeën gaat het bijzonder snel".

In Spanje is het Eduardo Martínez de Pisón die over de gletsjers waakt. Hij is professor fysische geografie aan de universiteit van Madrid en publiceerde in 2004, samen met enkele leden van Greenpeace, een studie waaruit bleek dat er in 1894 (na een periode van extreme koude) in de Spaanse Pyreneeën nog 1779 hectaren gletsjers waren, terwijl er nu geen 300 hectaren meer zijn.